

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ประสิทธิผลและความปลอดภัยของตำรับสมุนไพรไทยในการบำบัดโรคข้อเข่าเสื่อม

โดย

รศ.ดร.นพ. ศุภนิมิต ทีฆชอุณหเถียร¹

ดร.พญ. ณิชฎิยา หาญประเสริฐพงษ์¹

ผศ.ดร. ณัฏฐกานต์ จิรัณนัฐ¹

รศ. ภก. ปราโมทย์ ทิพย์ดวงตา²

ผศ. ดร. ภก. สุนีย์ จันทรสกาวิ²

¹ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผล (efficacy) และอาการไม่พึงประสงค์ (adverse effects) ของตำรับสมุนไพรไทยเทียบกับไดโคลฟีแนคในการบำบัดอาการของโรคข้อเข่าเสื่อม
2. เพื่อพัฒนาตำรับยาแผนโบราณไทย ให้อยู่ในรูปแบบที่สะดวกในการใช้ มีคุณภาพตามมาตรฐานของเกณฑ์ที่ระบุในเภสัชตำรับ รวมทั้งมีการศึกษาความคงตัวเพื่อระยะเวลาของผลิตภัณฑ์

สมมุติฐานการวิจัย

1. การใช้ตำรับสมุนไพรไทยชนิดรับประทานมีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับไดโคลฟีแนคชนิดรับประทานในการบำบัดอาการของโรคข้อเข่าเสื่อม
2. การใช้ตำรับสมุนไพรไทยชนิดรับประทานมีความปลอดภัยมากกว่าไดโคลฟีแนคชนิดรับประทานในการบำบัดอาการของโรคข้อเข่าเสื่อมขั้น

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการรักษาและความปลอดภัยในการใช้ยาตำรับสมุนไพรไทยเปรียบเทียบกับยามาตรฐานไดโคลฟีแนคในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม โดยแบ่งอาสาสมัครโดยการสุ่ม ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มยาไดโคลฟีแนค (2) กลุ่มตำรับสมุนไพร รักษาต่อเนื่องเป็นเวลา 4 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่าผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มมีคะแนนอาการปวดเข่าปวดและเข่าขัดตึงจากการประเมินด้วย VAS ระยะเวลาที่ใช้เดินขึ้นบันได 10 ขั้น รวมถึงคะแนนแบบประเมินข้อเข่า KOOS ที่สัปดาห์ที่ 2 และ 4 ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับสัปดาห์ที่ 0 ก่อนการรักษา และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าหลังการรักษา 4 สัปดาห์ ทั้งสองกลุ่มมีคะแนน mean changes from baseline data ของอาการปวดเข่าปวดและเข่าขัดตึงจากการประเมินด้วย VAS ระยะเวลาที่ใช้เดินขึ้นบันได 10 ขั้น รวมถึงคะแนนแบบประเมินข้อเข่า KOOS ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านความปลอดภัย พบว่าตำรับสมุนไพรไม่มีผลต่อค่าการทำงานของตับ ไต และจำนวนเม็ดเลือด ในขณะที่กลุ่มไดโคลฟีแนคมีผลเปลี่ยนแปลงค่าดังกล่าว และทั้งสองกลุ่มมีอัตราการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน

โดยสรุป ตำรับสมุนไพรซึ่งประกอบด้วยสมุนไพรไทย 6 ชนิด มีประสิทธิภาพในการบรรเทาอาการปวดเข่าและเข่าขัดตึง เพิ่มการทำงานของข้อเข่าในการทำกิจวัตรประจำวันและการออกกำลังกาย ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมดีขึ้น และมีความปลอดภัย จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการรักษาโรคจุมูกอักเสบจากภูมิแพ้ที่มีอาการต่อเนื่องในประเทศไทย

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ด้านการรักษาโรค: แสดงให้เห็นว่าตำรับสมุนไพรสามารถบรรเทาอาการปวดเข่าและเข่าขัดตึง ช่วยเพิ่มการทำงานของข้อเข่าและทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยดีขึ้น เนื่องจากโรคนี้ เป็นโรคเรื้อรังซึ่งมีอุบัติการณ์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วโลก อาการที่เกิดขึ้นเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดภาวะทุพพลภาพ เป็นเหตุให้ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น ตำรับสมุนไพรจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการรักษาโรคเรื้อรังนี้ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ ช่วยลดการนำเข้าแผนปัจจุบันเข้าจากต่างประเทศ

ด้านความปลอดภัย: การรับประทานตำรับสมุนไพรขนาด 1.5 กรัมต่อวัน เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ไม่มีผลรบกวนการทำงานของตับ ไต และเม็ดเลือด ทำให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจในการรับประทานผลิตภัณฑ์นี้

องค์ความรู้ในการวิจัยต่อไป: นักวิจัยสามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปต่อยอดในการวิจัยเกี่ยวกับโรคข้อเสื่อมอื่นๆ เช่น ข้อสะโพกเสื่อม ข้อเท้าเสื่อม เป็นต้น

ด้านส่งเสริมการปลูกสมุนไพร: เมื่อมีการตีพิมพ์เผยแพร่เอกสารงานวิจัย อาจเป็นที่สนใจของผู้ผลิตภาคอุตสาหกรรม เพิ่มอุปสงค์ของสมุนไพรในตลาด ทำให้มูลค่าของสมุนไพรสูงขึ้น เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้เพาะปลูก